

কৃষক বাইজলৈ গোহাৰি

আমাৰ এই 'ঘৰে - পথাৰে' পত্ৰিকাখনৰ গ্ৰাহকভুক্ত হ'বলৈ অথবা নৱীকৰণ কৰিবলৈ বছেৰেকীয়া বৰঙণি ১০.০০ (দহ) টকা মনি অৰ্ডাৰযোগে তলৰ ঠিকনাত পঠাই যেন।

সম্পাদক

'ঘৰে-পথাৰে'

সম্প্ৰসাৰণ শিক্ষা সঞ্চালকালয়

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাট

ঘৰে-পথাৰে

পষেকীয়া কৃষি পত্ৰিকা

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাট

এই সংখ্যাত আছে -

বিষয়	পৃষ্ঠা
☐ ব্ৰাহ্মী শাকৰ খেতি ...	২
☐ শস্যত সুসংহত বা সমন্বিত ..	২
☐ লাভজনক জিকা খেতি ..	২
☐ আমাৰ একাষাৰ	৩
☐ মাহটোৰ কৃষিকৰ্ম	৩
☐ উদ্যান শস্য	৪

৪২ তম বছৰ ৭ম সংখ্যা ১ এপ্রিল ২০২১ ১৬-৩০ চ'ত, ১৯৪২ শক মূল্য - ১.০০ টকা

GHARE - PATHARE

PMG - 19 of 2005 - 06

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ত জীৱবিজ্ঞানত শস্যক্ৰমৰ ৰোগৰ ক্ষেত্ৰত অণুজীৱৰ প্ৰভাৱ - প্ৰতিৰোধ ব্যৱস্থাপনা শীৰ্ষক কৰ্মশালা সম্পন্ন

যোৱা ৯ মাৰ্চৰ পৰা ১৬ মাৰ্চলৈ অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উদ্ভিদ ৰোগ বিভাগৰ উদ্যোগত জীৱবিজ্ঞানত

গৰাকী আমন্ত্ৰিত অধ্যাপক, গৱেষক, শিক্ষার্থী, প্ৰকল্প সহযোগীয়ে অংশ গ্ৰহণ কৰে। কৰ্মশালাৰ আৰম্ভণি অনুষ্ঠানত

সামগ্ৰিকভাৱে কৃষি ক্ষেত্ৰক আগুৱাই নিয়াত যথেষ্ট ফলপ্ৰসূ বিবেচিত হৈছে। সহকাৰী অধ্যাপিকা ড° মুনমী বৰাই

উদ্ভিদ ৰোগ বিভাগৰ উদ্যোগত জীৱবিজ্ঞানত শস্যক্ৰমৰ ৰোগৰ ক্ষেত্ৰত অণুজীৱৰ প্ৰভাৱ আৰু প্ৰতিৰোধ ব্যৱস্থাপনা শীৰ্ষক কৰ্মশালাত অংশ গ্ৰহণকাৰী অধ্যাপক, গৱেষক, শিক্ষার্থী, প্ৰকল্প সহযোগী সকলৰ একাংশ

শস্যক্ৰমৰ ৰোগৰ ক্ষেত্ৰত অণুজীৱৰ প্ৰভাৱ আৰু প্ৰতিৰোধ ব্যৱস্থাপনা শীৰ্ষক এখন কৰ্মশালা অনুষ্ঠিত হৈ যায়। নাহেপৰ অৰ্থ সাহায্যৰে আয়োজিত এই ৰাষ্ট্ৰীয় কৰ্মশালাত অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ১৪ টা বিভাগৰ লগতে যোৰহাটৰ দুখন গৱেষণা প্ৰতিষ্ঠানৰ ৫০

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কৃষি গৱেষণা সঞ্চালক ড° অশোক ভট্টাচাৰ্যই কয় যে শস্যক্ৰমৰ ৰোগৰ ক্ষেত্ৰত অণুজীৱৰ বিশেষ প্ৰভাৱ আছে। বিশেষ প্ৰণালীবদ্ধভাৱে এই দিশত কৰা গৱেষণা আৰু ব্যৱস্থাপনাই বহুবোৰ দিশত নতুনত্বৰ সন্ধান দিছে আৰু ই য়ে

কিশোৰ কুমাৰ শৰ্মা, উদ্ভিদৰোগ বিভাগৰ মুৰব্বী ড° দিলীপ কুমাৰ শৰ্মাই অংশগ্ৰহণ কৰে। কৰ্মশালাৰ আমন্ত্ৰিত সমল ব্যক্তিকৰূপে উদ্ভিদৰোগ বিভাগৰ জয়ন্ত টাৰখন্দাৰ, বিধান চন্দ্ৰ কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, পশ্চিমবংগৰ ড° কুলদীপ কৰ্মকাৰ, ৰূপসনাতন মণ্ডলে অংশগ্ৰহণ কৰে।

ব্যৱস্থাপক আৰু ড° পলাশ দেৱনাথে সহ যোগী ব্যৱস্থাপকৰূপে দায়িত্ব পালন কৰা এই কৰ্মশালাখনৰ আৰম্ভণি অনুষ্ঠানত কৃষি বিজ্ঞান গুৰু ড° জয়ন্ত ডেকা, স্নাতকোত্তৰ শিক্ষা সঞ্চালক ড° অজিত বৈশ্য, ডিবিটিৰ সঞ্চালক ড° বিদ্যুৎ কুমাৰ শৰ্মা, নাহেপৰ প্ৰমুখ বিষয়া ড°

গোলাঘাট কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ বৈজ্ঞানিক উপদেষ্টা সমিতিৰ সভা সম্পন্ন

যোৱা ২৫ মাৰ্চ তাৰিখে অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অন্তৰ্গত খুমটাইস্থিত গোলাঘাট কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ উদ্যোগত গোলাঘাটনগৰৰ ইন্দ্ৰানী গেষ্ট হাউছত কৃষক আৰু বিভিন্ন বিভাগৰ মুৰব্বীসকলৰ সৈতে বৈজ্ঞানিক উপদেষ্টা সমিতিৰ এখন সভা সম্পন্ন হৈ যায়। অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সম্প্ৰসাৰণ শিক্ষা সঞ্চালক ড° প্ৰসন্ন কুমাৰ পাঠকে সভাপতিত্ব কৰা সভাখনত জিলাখনৰ প্ৰগতিশীল কৃষকৰ লগতে প্ৰতিটো বিভাগৰে মুৰব্বী বিষয়াসকল উপস্থিত থাকে। গোলাঘাট কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ জ্যেষ্ঠ বিজ্ঞানী তথা মুৰব্বী ড° ভৰেশ চন্দ্ৰ ডেকাই আঁত ধৰা এই অনুষ্ঠানটোত বিগত বৰ্ষৰ কাম-কাজৰ খতিয়ান দাঙি ধৰাৰ লগতে আগন্তুক বছৰৰ বাবে কৃষকসকল উপকৃত হ'ব পৰাকৈ বিভিন্ন আঁচনি সম্পৰ্কত আলোচনা কৰা হয়। এই অনুষ্ঠানত অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পশুপালন বিভাগৰ গৱেষণা সঞ্চালক ড° নিৰঞ্জন কলিতা, অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ

সহযোগী সম্প্ৰসাৰণ শিক্ষা সঞ্চালক ড° মনোৰঞ্জন নেওগ, প্ৰধান বিজ্ঞানী আৰু এপাৰ্টৰ তদাৰক বিষয়া ড° ৰূপম বৰগোহাঁই, তিতাবৰ ধান গৱেষণা কেন্দ্ৰৰ মুখ্য বিজ্ঞানী ড° টি. জে. যোষ, ব্যুৎপালকস্বৰূপে কুঁহিয়াৰ গৱেষণা কেন্দ্ৰৰ মুখ্য বিজ্ঞানী ড° এ. ৰয়, গোলাঘাট জিলাৰ জ্যেষ্ঠ কৃষি বিষয়া জয়া গোস্বামী, জিলাখনৰ ভাৰপ্ৰাপ্ত পশুপালন বিষয়া ড° এছ. ডি চৌধুৰী, গোলাঘাট জিলাৰ লিড বেংকৰ মেনেজাৰ অৰূপ গগৈ, এন আৰ এলৰ বিষয়াদয় দেৱাঞ্জন বৰা আৰু পূৰ্ণানন্দ দাসৰ লগতে জিলাখনৰ প্ৰতিটো বিভাগৰ প্ৰতিনিধি উপস্থিত থাকি ভাষণ আগবঢ়ায়। সভাত কৃষকৰ আয় বৃদ্ধি সম্পৰ্কটো আলোচনা কৰা হয়। কৃষকৰ পৰা মতামত গ্ৰহণ কৰি আগন্তুক বছৰৰ বাবে বিভিন্ন দীৰ্ঘম্যাদী কাৰ্যপন্থা গ্ৰহণ কৰে। সভাত কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰটোৰ প্ৰতিজন বিষয়ববীয়া উপস্থিত থাকি সভাখন সাফল্যমণ্ডিত কৰি তোলে।

কামৰূপ কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ উদ্যোগত বৃত্তিমূলক প্ৰশিক্ষণ সম্পন্ন

যোৱা ১৯ মাৰ্চৰ পৰা ২৩ মাৰ্চলৈ অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অন্তৰ্গত কাঁহিকুছিছিত কামৰূপ কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ উদ্যোগত এটি পাঁচ দিনীয়া বৃত্তিমূলক কৃষি প্ৰশিক্ষণ অনুষ্ঠিত হৈ যায়। কৃষি বিজ্ঞানী দৰদী প্ৰিয়ম দুৱৰাৰ তত্ত্বাৱধানত অনুষ্ঠিত আয়োজিত এই প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী উদ্বোধন কৰে কামৰূপ কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ মুৰব্বী ড° ধীৰেন্দ্ৰ নাথ কলিতাই। উদ্বোধনী ভাষণত ড° কলিতাই উদ্যান শস্যৰ ক্ষেত্ৰত কৃষকসকল কিদৰে আগবাঢ়িব পাৰি, তাৰ আভাস দাঙি ধৰে। এই প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচীত উদ্যান শস্য গৱেষণা কেন্দ্ৰৰ বিজ্ঞানী ক্ৰমে ড° প্ৰদীপ মহন্ত, ড° সমীৰণ পাঠক, ড° কুসুম ডেকা, গৌতমী কটকী আদিৰ লগতে কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ

বিজ্ঞানী ৰিজু হেলিম, পৰাগ শইকীয়া, ড° মুনমী ডেকাকে ধৰি বহুকেইজনে প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান কৰে। কৃষি বিজ্ঞানী দৰদী প্ৰিয়ম দুৱৰাই পত্ৰ কলম, বায়ব কলম, বীজতলি প্ৰস্তুতি, সাৰ প্ৰয়োগ পদ্ধতি আদি প্ৰশিক্ষার্থীসকলক হাতে-কামে শিকায়। প্ৰশিক্ষণৰ লগত সংগতি ৰাখি প্ৰশিক্ষার্থীসকলক ধূপধাৰাৰ সুন্দৰবন নাৰ্ছৰীলৈ লৈ যোৱা হয় আৰু জালাউদ্দিন আহমেদৰ সহযোগত ডালধাৰা কলম, কলি কলম আদি প্ৰযুক্তিৰ প্ৰশিক্ষণ দিয়া হয়। এই প্ৰশিক্ষণত কামৰূপ জিলাৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ ২০ গৰাকী প্ৰশিক্ষার্থীয়ে অংশগ্ৰহণ কৰে। প্ৰশিক্ষণৰ সামৰণি অনুষ্ঠানত কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ মুখ্য বিজ্ঞানী তথা মুৰব্বী প্ৰমুখ্যে ড° মধুমিতা কটকী আৰু ড° ইলাক্ষী ডেকাও উপস্থিত থাকে।

দৰং জিলাৰ ডাকচকীত কৃষি প্ৰযুক্তি তথ্য কেন্দ্ৰ উদ্বোধন

যোৱা ১ মাৰ্চ তাৰিখে অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ গ্ৰাম্য কৃষিকৰ্ম অভিযন্তা আঁচনিৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে দৰং কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ তত্ত্বাৱধানত ডাকচকীস্থিত ১নং মাজগাওঁ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ চৌহদত এটি কৃষি প্ৰযুক্তি তথ্য কেন্দ্ৰ স্থাপন কৰা হয়। এই উপলক্ষে আয়োজিত এখন সভাত গ্ৰাম্য কৃষিকৰ্ম অভিযন্তা আঁচনিৰ তত্ত্বাৱধায়ক ড° মনোজ কুমাৰ চৌহানে উপস্থিত সকলোকে আদৰণি জনোৱাৰ লগতে সভাৰ উদ্দেশ্য ব্যাখ্যা কৰে। দৰং

কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ মুৰব্বী ড° আব্দুল ৰাফিজে সভাত ভাষণ আগবঢ়াই গ্ৰাম্য কৃষিকৰ্ম অভিযন্তা আঁচনিৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা অৰ্জিত জ্ঞানৰ সদ্ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ আহ্বান জনায়। নতুন নতুন কৃষি প্ৰযুক্তিসমূহ সবলভাৱে কৃষকসকলক বুজাই দিয়াৰ লগতে কৃষকৰ কৃষিৰ জ্ঞানো আহৰণ কৰিবলৈ অনুৰোধ জনায়। জিলাখনৰ কৃষি বিভাগৰ বিষয়া জিতেন চহৰীয়াই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক গ্ৰাম্য কৃষিকৰ্ম অভিযন্তা আঁচনিৰ মাধ্যমেৰে নিজকে

গাঁৱৰ পৰিবেশৰ লগত খাপখোৱাই কৰ্মত আগবাঢ়ি যাবলৈ অনুৰোধ জনায়। সভাত উপস্থিত থাকি 'কমলা কুঁৱৰী কৃষি ফাৰ্ম'ৰ সভানেত্ৰী শ্ৰীমতী হেমপ্ৰভা দেৱীয়ে তেখেতৰ বহুমূলীয়া ভাষণত মহিলাসকলক কৃষিকৰ্মত অগ্ৰণী ভূমিকা ল'বলৈ আহ্বান জনোৱাৰ লগতে কয় যে মহিলা অবিহনে কৃষিকাৰ্য কেতিয়াও সম্ভৱ হ'ব নোৱাৰে। অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হোৱা এই গ্ৰাম্য কৃষিকৰ্ম অভিযন্তা আঁচনিক তেখেতে ভূয়সী প্ৰশংসা কৰে। ১নং মাজগাওঁ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ প্ৰধান শিক্ষক মহোদয়ে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হোৱা কৃষি প্ৰযুক্তি তথ্য কেন্দ্ৰটিৰ শুভ উদ্বোধন

(৪ পৃষ্ঠাৰ ৩ কলমত চাওক)

ব্রাহ্মী শাকৰ খেতি

অসমৰ ৰাজধানী চহৰ গুৱাহাটীকে ধৰি প্ৰায় বিলাক চহৰৰ ৰাষ্ট্ৰীয় দাঁতিত সেউজীয়া শাক-পাত বিক্ৰী কৰা ছবি এখন দেখিবলৈ পোৱা যায়। এই সেউজীয়া শাক-পাত বিলাকৰ ভিতৰত দেখিবলৈ পোৱা অন্যতম শাক হ'ল ব্ৰাহ্মী শাক। ব্ৰাহ্মী শাক মাটিত বগোৱা এবিধ উদ্ভিদ, যাৰ গাঠিৰ পৰা শিপা ওলায়। ইয়াক জেকা ঠাইত বিশেষকৈ পুখুৰী বা জলাশয়ৰ পাৰত বেছিকৈ হোৱা দেখা যায়।

ব্ৰাহ্মী পৰম্পৰাগত চিকিৎসা পদ্ধতিত স্নায়ুজনিত ৰোগ আৰু মূগী ৰোগৰ নিৰাময়ৰ বাবে ব্যৱহাৰ হৈ আহিছে। তাৰোপৰি বাতৰোগ, কেঁচুমূৰীয়া, জ্বৰ ইত্যাদিৰ উপশম কৰাত সহায় কৰে। বিশেষকৈ স্মৃতি শক্তি প্ৰখৰ

কৰাৰ গুণ থকাৰ বাবে ব্ৰাহ্মী শাকৰ খেতিয়ে লাহে লাহে গুৰুত্ব পাবলৈ ধৰিছে। ব্ৰাহ্মীৰ পৰা তৈয়াৰ কৰা বহু স্মৃতি শক্তিৰ টনিক আজিকালি বজাৰত পোৱা যায়। ব্ৰাহ্মীক দিব্য ঔষধি বুলি গণ্য কৰা হয় যেতিয়া গাখীৰৰ লগত ছমাহলৈ গ্ৰহণ কৰা হয়। ব্ৰাহ্মী শাক খাবলৈ তিতা মগজুৰ টনিক হিচাবে খুব জনপ্ৰিয়। সেই কাৰণে অধ্যয়নৰত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ বাবে বিশেষভাৱে লাভজনক।

ব্ৰাহ্মী নামটো ভগৱান ব্ৰহ্মৰ পৰা উদ্ভৱ হোৱা বুলি কোৱা হয়। জনামতে স্মৃতি শক্তিৰ বাবে ব্ৰাহ্মীৰ ব্যৱহাৰ তিনিহাজাৰ বছৰতকৈ পুৰণি। প্ৰাচীন কালৰ বিদগ্ধ পণ্ডিতসকলে ধৰ্ম শাস্ত্ৰ পবিত্ৰ মন্ত্ৰবিলাক স্মৰণ কৰি ৰাখিবলৈ ব্ৰাহ্মী গ্ৰহণ কৰিছিল।

ব্ৰাহ্মী বিভিন্ন ধৰণৰ মাটিত আৰু জলবায়ুত হয়। পানী জমা হোৱা আৰু পানী ওলাই যাব পৰা সুবিধা নথকা মাটিত খুব ভালদৰে ব্ৰাহ্মী হয়। ব্ৰাহ্মী শাক খাৰুৱা মাটি, গৰম জেকা জলবায়ু আৰু যথেষ্ট পৰিমাণে সূৰ্য্যৰ ৰশ্মি পৰা ঠাইত ভাল হয়। সেয়েহে অসমৰ মাটি আৰু জলবায়ু ব্ৰাহ্মী শাকৰ খেতিৰ বাবে উত্তম। সকলো ধৰণৰ সুবিধাজনক অনুকূল পৰিবেশ আৰু অৱস্থা থকা সত্ত্বেও কিন্তু ব্ৰাহ্মী শাকৰ খেতি ব্যৱসায় ভিত্তিত বহলভাৱে আৰু বৈজ্ঞানিক পদ্ধতি অৱলম্বন কৰি কৰা নহয়।

অসমত বাণিজ্যিক ভিত্তিত খেতি কৰিবলৈ থলুৱা জাতেই উত্তম। তাৰোপৰি প্ৰজ্ঞাশক্তি আৰু সুবোধক নামৰ উন্নতমানৰ সঁচ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।

খেতি কৰিবলগীয়া

মাটিডোখৰ ভালদৰে চহ কৰি মৈয়াই সমান কৰি ল'ব লাগে। ৰোৱাৰ এদিন আগতে মাটিডোখৰত জলসিঞ্চনৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে যাতে ৰোপণ সামগ্ৰীখিনিয়ে ভালদৰে ঠন ধৰি উঠে।

ব্ৰাহ্মী শাক গাঠিত শিপা থকা ভাল কলমৰ দ্বাৰা বিস্তাৰ কৰা হয়। গোটেই গছজোপা ৪-৫ ছেঃমিঃ দীঘল সৰু ভাগ কৰি লোৱা হয়। কেইটামান পাত আৰু গাঠি থকা এই ভাগ বিলাকক ভেটিত ৰোপণ কৰিব লাগে। এই ভাল কলমবিলাক ভিজা মাটিত ৪০ X ৪০ ছেঃমিঃ ব্যৱধানত ৰোপণ কৰা হয়। এবিধা মাটিৰ বাবে প্ৰায় ৮৪০০ ভাল কলমৰ প্ৰয়োজন হয়। ৰোপণৰ লগে লগে জলসিঞ্চনৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে। সাধাৰণতে মে' - জুন মাহত ব্ৰাহ্মী ৰোপণ কৰা হয় আৰু ছেপ্তেম্বৰ মাহৰ পৰা চপাব পৰা হয়। কিন্তু বছৰীয়া হিচাপে ৰাখি খেতি কৰিলে বছৰত দুবাৰ

চপাব পাৰি - এবাৰ জুনত আৰু এবাৰ অক্টোবৰ মাহত।

যিহেতু ব্ৰাহ্মী এক বনৌষধী শাক, সেই কাৰণে কোনো দৰণৰ ৰাসায়নিক সাৰ আৰু কীটনাশক দ্ৰব্য প্ৰয়োগ কৰা নহয়। জৈৱিক সাৰ-পচন সাৰ, কেঁচু সাৰ, সেউজ সাৰ প্ৰয়োগ কৰিলেই যথেষ্ট। মাটি চহ কৰা সময়ত বিঘাই প্ৰতি ০.৫ টন পচন সাৰ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। ৰোগ আৰু পোকৰ আক্ৰমণ নিয়ন্ত্ৰণ কৰিবলৈ নিম, দতুৰা আৰু গো-মূত্ৰ ইত্যাদিৰ পৰা প্ৰস্তুত কৰা জৈৱিক কীটনাশক ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।

ব্ৰাহ্মী শাক মাটিৰ পুষ্টি আৰু পানীৰ উপলব্ধতাৰ প্ৰতি বৰ সংবেদনশীল। ৰোপণৰ লগে লগে জলসিঞ্চনৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে। মাটিৰ জীপৰ অৱস্থাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি ৭-৮ দিনৰ মূৰে মূৰে পানীৰ ব্যৱস্থা কৰিব

(৪ পৃষ্ঠাৰ ৪ কলমত চাওক)

শস্যত সুসংহত বা সমন্বিত সাৰ প্ৰয়োগৰ আৱশ্যকতা

মাটিৰ স্বাভাৱিক উৰ্বৰতা বৰ্তাই ৰাখি স্থায়ীভাৱে শস্যৰ উৎপাদন বৃদ্ধি কৰিবলৈ হ'লে শস্যক্ষেত্ৰত 'সুসংহত বা সমন্বিত সাৰ প্ৰয়োগ ব্যৱস্থা' এটা অতি উল্লেখযোগ্য ও গুৰুত্বপূৰ্ণ পদক্ষেপ। এই পদ্ধতিত উদ্ভিদক প্ৰয়োজন হোৱা খাদ্যমৌলসমূহ ৰাসায়নিক, জৈৱিক আৰু জীৱাণুসাৰ এই তিনিওবিধ সাৰৰ সমন্বয় ঘটাই প্ৰয়োগ কৰা হয় যাতে ৰাসায়নিক সাৰৰ পৰিমাণ হ্ৰাস কৰিব পৰা যায়। ৰাসায়নিক সাৰৰ অত্যধিক প্ৰয়োগৰ ফলত মাটিৰ গুণাগুণ আৰু পৰিবেশৰ সম্ভাৱ্য বিৰূপ ক্ৰিয়াৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি বৰ্তমান সময়ত সমন্বিত সাৰ প্ৰয়োগৰ ব্যৱস্থাৰ ওপৰত অধিক গুৰুত্ব দিয়া হৈছে।

শস্য উৎপাদনৰ হাৰ প্ৰধানকৈ

মাটিৰ উৰ্বৰতাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। বছৰৰ পিছত বছৰ ধৰি একেডবা মাটিতে একেধৰণৰ শস্য উৎপাদন কৰাৰ ফলত বা একেডবা মাটিত অধিক শস্য উৎপাদনৰ বাবে গোটেই বছৰটো খেতি কৰি থকাৰ ফলত মাটিৰ উৰ্বৰতা দিনে দিনে হ্ৰাস পাই গৈ আছে। গতিকে শস্যৰ প্ৰয়োজনীয় খাদ্যমৌলসমূহ বাহিৰৰ পৰা ৰাসায়নিক বা জৈৱিক সাৰৰ জৰিয়তে প্ৰয়োগ কৰিবলগীয়া হয়। সাৰ প্ৰয়োগ যদিও সময়ৰ এক একান্ত আহ্বান, খেতিত প্ৰয়োজন হোৱা সাৰৰ সকলোখিনি অকল ৰাসায়নিক সাৰৰ জৰিয়তে যোগান ধৰা অনুচিত। যিকোনো শস্যত অধিক ৰাসায়নিক সাৰ একেৰাহে ও যথেষ্ট প্ৰয়োগ কৰিলে মাটিৰ স্বাভাৱিক গুণ হ্ৰাস পায়, মাটিৰ অম্লতা বৃদ্ধি হোৱাৰ লগতে

মাটিখিনি জৰজৰীয়া হয়, যিটো খেতিৰ বাবে মুঠেই ফলপ্ৰসূ নহয়। কিছুমান খাদ্যমৌল মাটিত অস্বাভাৱিকভাৱে বৃদ্ধি হৈ শস্যত বিয়ক্ৰিয়াও সৃষ্টি কৰে। তাৰোপৰি প্ৰয়োগ কৰা ৰাসায়নিক সাৰখিনি শুদ্ধ পৰিমাণত উপযুক্ত সময়ত, উপযুক্ত পদ্ধতিত প্ৰয়োগ নকৰিলে গছে আহৰণ কৰাৰ পৰিবৰ্তে পানীৰ লগত মিহলি হৈ জান-জুৰি বা ডু-গৰ্ভৰ পানীলৈ বিয়পি পৰে। চমুকৈ ক'বলৈ হ'লে ৰাসায়নিক সাৰ অকলে প্ৰয়োগ কৰিলে খেতি মাটিৰ উৎপাদনৰ ধাৰণশীলতা বজাই ৰখাত অসুবিধা হোৱাৰ লগতে পাৰিপাৰ্শ্বিকতাৰ প্ৰতি ভাবুকিস্বৰূপ হৈ পৰে।

ৰাসায়নিক সাৰে উদ্ভিদৰ নিৰ্দিষ্ট দুবিধমান খাদ্যমৌল যোগান ধৰাৰ বাহিৰে মাটিৰ গঠন আৰু গুণাগুণ উন্নত কৰাত কোনো অবিহা নোযোগায়। বৰং ইয়াৰ বৰ্দ্ধিত প্ৰয়োগে মাটিৰ আৰু পৰিবেশ প্ৰদূষিত কৰি তোলাৰ লগতে প্ৰদূষণযুক্ত খাদ্যশস্য উৎপাদনত অবিহা যোগায় আৰু তাৰ ফলত জীৱ-জন্তুৰ ওপৰত এটা বিৰূপ

প্ৰভাৱ পৰে। এই প্ৰক্ৰিয়া এনেদৰে চলি থাকিলে ভৱিষ্যতে হয়ত এনেকুৱা এটা দিন আহিব য'ত সাৰ-পানী যোগান ধৰিলেও খেতি সম্ভৱ নহ'ব আৰু তেতিয়া ভৱিষ্যত প্ৰজন্মৰ বাবে এটা ভয়াবহ পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি হ'ব। এই সমস্যাসমূহ নিৰাময়ৰ বাবে 'সুসংহত সাৰ যোগান' পদ্ধতিত ৰাসায়নিক সাৰৰ লগত জৈৱিক সাৰ ব্যৱহাৰৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হৈছে যাতে ৰাসায়নিক সাৰ প্ৰয়োগৰ ফলত নিৰ্দিষ্ট হোৱা কৃষিক্ষেত্ৰ জৈৱিক সাৰ প্ৰয়োগৰ দ্বাৰা উৰ্বৰ কৰি তুলিব পৰা যায়।

জৈৱিক সাৰ প্ৰয়োগৰ ফলত মাটিত জৈৱিক পদাৰ্থ সংযোজন হয়, মাটিৰ ভৌতিক গুণাগুণ উন্নত হয়, তাৰ ফলত মাটিৰ পানীধাৰণ ক্ষমতা বৃদ্ধি হয় আৰু মাটিত থকা বিভিন্ন ধৰণৰ জীৱাণু সক্ৰিয় আৰু বংশ বৃদ্ধি হয়। মাটিত থকা উপকাৰী অণুজীৱবোৰে ৰাসায়নিক সাৰৰ বিশ্লেষণ কাৰ্য সহজ কৰি তোলাৰ পিছতহে শস্যই সহজে খাদ্যমৌলসমূহ আহৰণ কৰিব পাৰে। জৈৱিক সাৰে মাটি আৰু পৰিবেশ প্ৰদূষিত

নকৰে। পেলনীয়া বস্তুবোৰ পচনসাৰ আৰু কেঁচুসাৰ উৎপাদনত ব্যৱহাৰ কৰি বায়ুমণ্ডলৰ দূষিতকৰণ সমস্যা কমাব পাৰি। তাৰোপৰি জৈৱিক সাৰে উদ্ভিদৰ প্ৰধান খাদ্যমৌল কেইবিধ যোগান ধৰাৰ লগতে গৌণ আৰু অণুমৌলসমূহে শস্যক যোগান ধৰিব পাৰে। গতিকে কৃষক সকলে বিভিন্ন ধৰণৰ জৈৱিক সাৰ প্ৰস্তুত পদ্ধতি আৰু সেইবোৰৰ সঠিক প্ৰয়োগৰ বিষয়ে ভালদৰে জানি-বুজি কৃষিক্ষেত্ৰত ৰূপায়ণৰ বাবে আগবাঢ়ি আহিব লাগিব।

ৰাসায়নিক, জৈৱিক আৰু জীৱাণুসাৰৰ সুসংহত প্ৰয়োগৰ দ্বাৰা ৰাসায়নিক সাৰৰ ওপৰত থকা অত্যধিক নিৰ্ভৰতা হ্ৰাস, শস্যৰ উৎপাদন ব্যয় কম আৰু ৰাসায়নিক সাৰৰ দ্বাৰা সৃষ্টি হোৱা পাৰিপাৰ্শ্বিক সমস্যাৰ পৰা হাত সাৰিব পাৰি। এই সাৰ ব্যৱস্থাপনাই অধিক খাদ্যশস্য উৎপাদন, মাটিৰ উৰ্বৰতা অক্ষুণ্ণ ৰখা, সম্পদৰ সুব্যৱহাৰ, শস্য উৎপাদনৰ ধাৰাবাহিকতা অটুট ৰখা আৰু কৃষকৰ আয় বৃদ্ধিত নিশ্চয় অবিহা যোগাব।

ড° অঞ্জুমালা ডেকা

লাভজনক জিকা খেতি

জিকা এবিধ অৰ্থনৈতিকভাৱে যথেষ্ট লাভজনক পাচলি। ই স্বাস্থ্যৰ বাবেও যথেষ্ট উপকাৰী। জিকাই আমাৰ শৰীৰত প্ৰয়োজন হোৱা বিভিন্ন ভিটামিন আৰু মিনাৰেল যোগান ধৰাৰ উপৰিও আমাৰ শৰীৰত সৃষ্টি হোৱা বিভিন্ন ৰোমাৰকপ্ৰতিৰোধ কৰিব পাৰে।

জিকা খাবলৈও যথেষ্ট ভাল। এইবিধ পাচলি বিভিন্ন ধৰণেৰে খাব পাৰি। উল্লেখ্যৰূপে জিকাৰ লেবেৰা ভাজি ৰান্ধিব পাৰি, দাইলত দি খাব পাৰি, বহুইল কৰিও খাব পাৰি। জীয়া মাছৰ লগত জিকা দি তাৰ লগত নেমু টেঞ্জা বা গোল নেমু দি দিলে

তাৰ সোৱাদেই বেলেগ হয়। মুঠতে জিকা বিভিন্ন ধৰণে ৰান্ধিব পাৰি আৰু এইবোৰৰ সোৱাদো যথেষ্ট তৃপ্তিদায়ক।

স্বাস্থ্যৰ বাবে জিকা কিমান উপকাৰী :
স্বাস্থ্যৰ বাবে জিকা এবিধ যথেষ্ট উপকাৰী পাচলি। এইবিধ পাচলিত কম পৰিমাণৰ সংপৃক্ত চৰ্বী আৰু কলেষ্টৰেল থাকে যিটো স্বাস্থ্যৰ বাবে যথেষ্ট লাভজনক। জিকাত আঁহজাতীয় পদাৰ্থ, ভিটামিন-চি, ৰাইব'ফ্লেভিন, জিংক, থায়ামিন, আইৰণ, মেগনেছিয়াম আৰু মেংগানিজ আদি সৰহকৈ থাকে যিটোৱে আমাৰ স্বাস্থ্য ৰক্ষাকে ধৰি আমাৰ শৰীৰৰ সুন্দৰ উন্নতিত যথেষ্ট

অবিহা যোগায়। স্বাস্থ্যৰ ক্ষেত্ৰত জিকাৰ পৰা পাব পৰা অন্যান্য উপকাৰবোৰ হ'ল -

- ১) জিকাই আমাৰ শৰীৰৰ তেজ পৰিষ্কাৰ কৰি ৰাখে।
- ২) জিকাত পেপটাইড, এলকাল'ডচ আৰু কেৰাটিন নামৰ ইনচুলিন থাকে যি কেইটাই একেলগে তেজ আৰু পেচাবত চেনিৰ মাত্ৰা কমাই ৰাখে আৰু তেজত ইনচুলিনৰ মাত্ৰাও বৃদ্ধি নকৰে।
- ৩) জিকাত বিটা কেৰাটিন থাকে যিটো আমাৰ চকুৰ বাবে ভাল।
- ৪) জিকাত থকা চেলুলজ নামৰ পদাৰ্থ বিধে আমাৰ শৰীৰৰ কৌষ্ঠকাঠিন্য দূৰ কৰে

আৰু সেইবাবে জিকা পেটৰ কাৰণে ভাল।
৫) জিকাই আমাৰ শৰীৰত থকা লিভাৰটো পৰিষ্কাৰ কৰি ৰখাৰ লগতে লিভাৰটো ভালকৈ প্ৰতিপালন কৰি ৰাখে আৰু এলকহল জাতীয় পদাৰ্থৰ বেয়া প্ৰভাৱবোৰ নিয়ন্ত্ৰণ কৰে।
৬) শকত মানুহৰ বাবে ওজন হ্ৰাস কৰাটো আজিকালি এটা ডাঙৰ সমস্যা আৰু আমি নিয়মীয়াকৈ জিকা খোৱাৰ অভ্যাস কৰিলে ই আমাৰ ওজন হ্ৰাস হোৱাত সহায় হয়।
৭) জিকা ছালৰ বাবে যথেষ্ট ভাল আৰু ই ছালৰ বিভিন্ন ৰোমাৰক পৰা ৰক্ষা কৰে।
৮) জিকাই পাইলচ নামৰ অসুখবিধ ভাল কৰে আৰু আমাৰ শৰীৰৰ যিকোনো ৰোগৰ আক্ৰমণ প্ৰতিৰোধ কৰিব পৰা ক্ষমতা প্ৰদান কৰে।

গতিকে দেখা গ'ল যে জিকা খোৱাটো মানৱ শৰীৰৰ বাবে যথেষ্ট উপকাৰী। **জিকা খেতিত অধিক লাভ কেনেকৈ আৰ্জন কৰিব ?**

জিকা খেতিত অধিক লাভ আৰ্জন কৰিবলৈ কৃষকসকলে বিশেষভাৱে গুৰুত্ব দিব লগা কথা কেইটা হ'ল -
১) উন্নত অধিক উৎপাদনক্ষম, গ্ৰাহকে বেছিকৈ ভালপোৱা আৰু নিৰোগী জিকাৰ গুটিব্যৱহাৰ কৰিব লাগিব। এইক্ষেত্ৰত অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অনুমোদিত জাত কেইটা হ'ল- পূচা নেচদাৰ, আৰু এ.এ.ইউ-১ আৰু গ্ৰাহকে ভালপোৱা স্থানীয় জাতবোৰ।

২) জিকাৰ ক্ষেত্ৰত খেতি মাটিডাৰত বেছিকৈ জৈৱিক পদাৰ্থ থাকিলে ভাল আৰু

(৪ পৃষ্ঠাৰ ৪ কলমত চাওক)

আমাৰ একাষাৰ

উদ্ভিদৰ ৰোগ নিয়ন্ত্ৰণত স্মাৰ্ট ফোনৰ প্ৰভাৱ

একবিংশ শতিকাৰ প্ৰগতি এতিয়া আক্ষৰিকভাৱে আমাৰ হাতত আছে।

আমাৰ নিজৰ ঘৰ আৰু বিশ্বজুৰি বসবাস কৰা আকাঙ্ক্ষিত লাখ লাখ লোকৰ সৈতে সংযোগ কৰিবলৈ আমাৰ আগতে এনে শক্তিশালী মাধ্যম নাছিল। কিন্তু চৰিয়েল মিডিয়া এতিয়া বিশ্বজুৰি যোগাযোগৰ এক সুলভ মাধ্যম। স্মাৰ্টফোনৰ উদ্ভাৱনৰ লগে লগে ইয়াৰ ব্যৱহাৰৰ সুলভতাৰ বাবে ইয়াৰ জনপ্ৰিয়তা দ্ৰুতগতিত বৃদ্ধি পাইছে। বৰ্তমানে বিশ্বত ১.৫ বিলিয়ন ব্যৱহাৰকাৰী আছে। তাৰোপৰি অন্যান্য উদ্যোগসমূহে ব্যৱসায় আৰু উপভোক্তাৰ জৰিয়তে এই মঞ্চসমূহ গ্ৰহণ কৰিছে। অৱশ্যে কৃষিখণ্ডত ইয়াক সীমিত ৰূপতহে ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ শস্য আৰু উদ্ভিদৰ ৰোগ নিয়ন্ত্ৰণ আৰু কীটসমূহ দূৰ কৰিবলৈ কৃষকসকলৰ জ্ঞাতৰ্থে চৰিয়েল মিডিয়া ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। এই কৃষি সম্পৰ্কীয় বিষয়বোৰ সমায়োগ্যগীকৈ সঠিক তথ্য প্ৰচাৰ কৰি উদ্ভিদৰ ৰোগ চিনাক্তকৰণ আৰু ৰোগ নিয়ন্ত্ৰণৰ উপায়সমূহ প্ৰচাৰ কৰি স্মাৰ্টফোনৰ জৰিয়তে কৃষকসকললৈ সহায়ৰ হাত আগবঢ়াব পাৰি।

চৰিয়েল মিডিয়াই অন্যান্য কৃষি তথ্যসেৱাৰ ওপৰত কেইবাটাও সুবিধা প্ৰদান কৰে। এই চৰিয়েল মিডিয়াসমূহৰ মাজত কৃষকসকলৰ সবাতোকৈ পছন্দৰ পদ্ধতিটো হ'ল স্মাৰ্টফোন। ইয়াৰ জৰিয়তে এজনে পাঠ আধাৰিত বাৰ্তাৰ পৰা অডিঅ' ভিডিঅ'ৰ জৰিয়তে একাধিক প্ৰবন্ধ তথ্য ভাগ বতৰা কৰিব পাৰি। অডিঅ' ভিজুৱেল আৰু ৱেব লিংকক ইয়াত এটা তথ্যসমৃদ্ধ প্লেটফৰ্ম দিয়ে। ইয়াৰ উপৰিও যিকোনো স্থানত আৰু যিকোনো সময়ত ইয়াৰ তথ্যসমূহ ভাগ কৰা সম্ভৱ। এই সঁজুলিসমূহ সহজ আৰু ইয়াৰ ব্যৱহাৰিক পদ্ধতিও সহজ। এনদৰে উদ্ভিদৰ ৰোগ চিনাক্তকৰণ সঁজুলি হিচাপে ইয়াৰ এক শক্তিশালী সম্ভাৱনা আছে।

চৰিয়েল মিডিয়াৰ ভিতৰত ম'বাইল এপ্লিকেচনবোৰ কৃষি সম্পৰ্কীয় তথ্য সংৰক্ষণ কৰাৰ বাবে অধিক সুবিধাজনক। কৃষকসকলৰ বাবে ই সহজে উপলব্ধ। শস্য সুৰক্ষাৰ বাবে ম'বাইল এপ্লিকেচন যেনে—কিয়ানসুবিধা, কলকীট আৰু ৰোগ ব্যৱস্থাপনা, প্লাষ্টিকচ, ৰাইচ এক্সপাৰ্ট, এগস্পিক ইত্যাদি কৃষিত ব্যৱহাৰৰ বাবে উপলব্ধ গুৰুত্বপূৰ্ণ মাধ্যম। কৃষক অনুকূল ম'বাইল এপ্লিকেচন, চৰিয়েল মিডিয়া যেনে হোৱাটছ এপ, ফেচবুক, ইনষ্টাগ্ৰাম আৰু টুইটাৰ ৰোগ আৰু কীট নিৰীক্ষণ কৰিবলৈ বহুলভাৱে ব্যৱহৃত হয়। কৃষকসকলে স্মাৰ্টফোনৰ যোগেদি শস্যৰ কীট আৰু ৰোগৰ ছবি তুলিব পাৰে। ইয়াক চৰিয়েল মিডিয়া গোটলে প্ৰেৰণ কৰিব পাৰে। অভিজ্ঞ বিশেষজ্ঞসকলে ইয়াক বিশ্লেষণ কৰাৰ পৰৱৰ্তী পৰ্যায়ত ছেকেণ্ডৰ এটা ভগ্নাংশৰ ভিতৰত ফলাফল প্ৰাপ্ত কৰিব পাৰে। ইয়াৰ ফলত চৰিয়েল মিডিয়া গোটৰ সৈতে তথ্য ভাগ-বতৰা কৰাটো সহজ হৈ পৰে।

উপৰোক্ত লাভালাভৰ উপৰিও কৃষিত চৰিয়েল মিডিয়া ব্যৱহাৰত কেইবাটাও প্ৰত্যাহ্বান আৰু সীমাবদ্ধতা আছে। কৃষিত চৰিয়েল মিডিয়া ব্যৱহাৰ কৰাৰ বাবে কৃষকসকলৰ প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ সময় আৰু প্ৰচেষ্টাৰ প্ৰয়োজন। চৰিয়েল মিডিয়া ব্যৱহাৰৰ ক্ষেত্ৰত লক্ষ্য বা উদ্দেশ্য, স্পষ্টতা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। যদি প্ৰশাসক আৰু সদস্যসকলে গোটটোৰ উদ্দেশ্যৰ বিষয়ে অস্পষ্ট হয় তেন্তে চৰিয়েল মিডিয়াগোটৰ প্ৰাৰম্ভিক উৎসাহ বিলীন হৈ যাব পাৰে। উন্নয়নশীল দেশসমূহৰ কৃষকসকলে সীমিত ইন্টাৰনেট ডাটা হে উপলব্ধ হয় সেয়েহে অত্যধিক অপ্ৰয়োজনীয় আপডেট পোষ্ট কৰা, যি তথ্যই আভাৰলোড সৃষ্টি কৰিব পাৰে যাৰ বাবে ইন্টাৰনেট ডাটা হেৰুৱাব পাৰে। সামাজিক মাধ্যমৰ ব্যৱহাৰৰ বাবে নিয়মীয়া আৰু প্ৰতিভীয়ত মনোযোগৰ প্ৰয়োজন। কেতিয়াবা সদস্যসকলে প্ৰচাৰমূলক বাৰ্তা কৌতুকাদিৰ ৰূপত অপ্রাসংগিক সমল পোষ্ট কৰিব পাৰে। চৰিয়েল মিডিয়া ব্যৱহাৰ কৰা সদস্যসকলৰ প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ সময় আৰু প্ৰচেষ্টাৰ প্ৰয়োজন। তদুপৰি গোটটোৰ অংশগ্ৰহণকাৰিসকলৰ জৰিয়তে প্ৰাপ্ত ছবিৰ মানদণ্ড কেতিয়াবা তেওঁলোকক নিদানিক তথ্য আৰু পৰামৰ্শ প্ৰদান কৰাত দুৰ্বল হ'ব পাৰে। বেছিভাগ চৰিয়েল মিডিয়া ব্যৱহাৰ কৰাৰ বাবে প্ৰাথমিক উদ্দেশ্য সামাজিক মনোৰঞ্জন হৈ আছে। সেয়েহে পেছাদাৰী এপ্লিকেচনৰ বাবে তথ্যসমূহ উৎস হিচাপে সামাজিক মাধ্যমত ব্যৱহাৰ কৰাৰ প্ৰাসংগিকতা আছে। চৰিয়েল মিডিয়া প্লেটফৰ্মবোৰ নিৰন্তৰভাৱে বিকশিত হৈ আছে। অনলাইন মাধ্যমসমূহ চমৎকাৰ আৰু ভঙ্গুৰ হয়। কিয়নো ইয়াত দৃশ্যমান সংকেত আৰু শব্দীৰ ভাষাৰ সাধাৰণতে অভাৱ থাকে। কৃষক গ্ৰাহকসকলৰ সৈতে যোগাযোগ কৰিবলৈ চৰিয়েল মিডিয়া প্লেটফৰ্মৰ ব্যৱহাৰ কৰোঁতে এইটো এটা প্ৰত্যাহ্বান হ'ব পাৰে। এইটো এটা এনে প্ৰযুক্তি যি মানৱ অন্তঃস্পৃষ্টৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ। যদি ইয়াক সঠিক দিশত আৰু সঠিক ৰূপত প্ৰয়োগ নকৰে তেন্তে সেই প্লেটফৰ্মটো সফল নহ'ব। ব্যৱহাৰকাৰীসকলে ইয়াৰ ব্যৱহাৰৰ বিষয়ে উৎসাহী নহ'লে সেই প্লেটফৰ্মটো সফল নহ'ব। ইয়াৰ সঠিক প্ৰয়োগ হ'লে কৃষকসমাজ উন্নতিৰ জৰ্জ্বলাত আৰোহণ কৰিব পাৰিব।

স্বাগতা শইকীয়া

মাহটোৰ কৃষিকৰ্ম

১৬ বহাগৰ পৰা ১৫ জেঠ, ১৯৪৩ শক

পথাৰ শস্য

শালিধান
ক) জাত নিৰ্বাচন আৰু বীজ সংগ্ৰহ :
১) কৃষকসকলে স্থানীয় কৃষি সম্প্ৰসাৰণ বিষয়াৰ পৰা নিজ নিজ অঞ্চলৰ বাবে অনুমোদিত অধিক উৎপাদনক্ষম ধানৰ জাতকেইটাৰ বিষয়ে জানি ল'ব। অনুমোদিত বিক্ৰেতা বা অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ যিকোনো গৱেষণা কেন্দ্ৰ/ কৃষি বিজ্ঞান কেন্দ্ৰৰ পৰাবীজসংগ্ৰহকৰিব পাৰিলে অধিক উৎপাদন আশা কৰিব পাৰি।
খ) অনুমোদিত জাত সমূহ :
দীৰ্ঘদিনীয়া জাত : ৰঞ্জিত, বাহাদুৰ, কুশল, মণিৰাম, পিয়লি
মধ্যমদিনীয়া জাত : সত্যৰঞ্জন, বসুন্ধৰা
কমদিনীয়া জাত : লুইত, কপিলী, দিচাং
বৰা ধানৰ জাত : ৰঞ্জিনী, ভোগালী
জম্বু ধানৰ জাত : কেতেকী জম্বু
ওখ, দীৰ্ঘদিনীয়া, পলমকৈ ৰব পৰা : মনোহৰ শালি, মাচুৰি, স্বৰ্ণপ্ৰভা। এই কেইটা জাতৰ কঠীয়া জুন-জুলাইত সিঁচি ৩৫-৪০ দিনীয়া কঠীয়া ৰব পাৰি।
বিশেষ পৰিস্থিতিত কঠীয়া পাৰি বহু পলমকৈ ৰব লগা অৱস্থাত : প্ৰফুল্ল নামৰ জাতৰ ৩০-৭৫ দিনীয়া কঠীয়া আৰু গীতেশ নামৰ জাতৰ ৩০-৬০ দিন পৰ্যন্ত কঠীয়া ৰব পাৰি।
হুঁহাং পানী আহি ১৫-২০ দিন পৰ্যন্ত ডুৱাই ৰখা অৱস্থাৰ বাবে জলশ্ৰী আৰু জল কুঁৰী নামৰ জাতৰ ৩০-৩৫ দিনীয়া কঠীয়া ৰব পৰা যায়।
গ) পৰিমাণ : এবিধা মাটি ৰবৰ বাবে ৫ কিঃ গ্ৰাঃ বীজৰ প্ৰয়োজন।
কঠীয়াতলি প্ৰস্তুতি :
মাটিচৰা ৪/৫ বাৰ ফলবাঁহমৈয়াই সমান কৰিব ল'ব। তাৰ পিছত ১০ মিটাৰ দীঘল ১২৫ ছেঃ মিঃ বহল আৰু ১০ চেঃ মিঃ ওখকৈ একোখন বীজতলী তৈয়াৰ কৰি তাৰ মাজে মাজে ৩০ চেঃ মিঃ বহলকৈ একোটা লোৰ দিহ। এবিধা মাটি ৰবৰ বাবে তেনে জোখৰ ৭-৮ খন বীজ তলীৰ প্ৰয়োজন।
কঠীয়াতলীখন তৈয়াৰ কৰোঁতেই যথেষ্ট পৰিমাণে গোবৰ নাহঁবা পচনসাৰ দি মাটি লগত মিহলাই ল'ব। প্ৰতি ছিটা তলিতে ৮০ গ্ৰাম ইউৰীয়া, ৮০ গ্ৰাম একক চুপাৰ ফসফেট আৰু ৪০ গ্ৰাম মিউৰিয়েট অৱ পটাছ সাৰ বীজ সিঁচাৰ আগতে তলীত মিহলাই ল'ব।
বীজ সিঁচাৰ সময় : জুলাইমাহৰ দ্বিতীয় সপ্তাহৰ ভিতৰত কম দিনীয়া জাতৰ ২৫ দিনীয়া কঠীয়া, মধ্যম দিনীয়া জাতৰ ৩০ দিনীয়া আৰু দীৰ্ঘদিনীয়া জাতৰ ৩০-৩৫ দিনীয়া কঠীয়া ৰব পৰা হিচাপত বীজ সিঁচি। কঠীয়া অনুমোদিত সময়তকৈ পলমকৈ ৰলে উৎপাদন হ্রাস পায়।

আহুধান :
নাইট্ৰোজেন সাৰ টপ ড্ৰেছিং :
আহুধানৰ মনিধৰা অৱস্থাপ্ৰাপ্ত হ'লে দ্বিতীয়বাৰ নাইট্ৰোজেনযুক্ত সাৰ টপড্ৰেছিং হিচাবে প্ৰয়োগ কৰিব। ধানৰ শস্যকাল অনুপাতে ৰোৱাৰ পৰা ৪০-৫০ দিনৰ ভিতৰত এই অৱস্থাপ্ৰাপ্ত হয়। আধুনিক চাপৰ জাতৰ ক্ষেত্ৰত বিয়াই প্ৰতি ৪ কিঃ গ্ৰাঃ আৰু থলুৱা ওখ জাতৰ ক্ষেত্ৰত ২ কিঃ গ্ৰাঃ ইউৰীয়া টপড্ৰেছিং কৰিব। প্ৰয়োগ কৰাৰ আগতে ইউৰীয়াখিনি ১ঃ১০ অনুপাতে শুকন গোৱৰ নাহঁবা পচনসাৰৰ লগত মিহলাই ৪৮ ঘণ্টা সময় গাপ দি ল'ব।
পাত মৰহা বেমাৰে দেখা দিলে নাইট্ৰোজেন সাৰ টপড্ৰেছিং কৰিব নালাগে। তাৰ পৰিৱৰ্তে ৩% পটাছ মিশ্ৰণ (১ লিঃ পানীত ৩০ গ্ৰাম মিউৰিয়েট অৱ পটাছ হিচাপত) বিয়াই প্ৰতি ১.৬০ কিঃ গ্ৰামকৈ মিউৰেট অৱ পটাছ পাতত স্প্ৰে কৰিব। এক বিঘাত ৬০ লিটাৰ পানীৰ প্ৰয়োজন।
শস্য ৰক্ষা :
১) মূল পথাৰত ব্লাষ্ট বেমাৰে দেখা দিলে কাৰবেনদেজিম ১ গ্ৰাম প্ৰতি লিটাৰ পানীত বা এডিয়েফলফক ১ মিঃ লিঃ প্ৰতি লিটাৰ পানীত মিহলাই গছত ছটিয়াব।
২) নিমাত বা মজাখোৱা বা চৰহা পোকৰ আক্ৰমণ হলে কাৰবাফেনল ৩ জি প্ৰতি বৰ্গ মিটাৰত ৩ গ্ৰামকৈ ছটিয়াব।
অন্যথা উপৰোক্ত পোকৰ বিৰুদ্ধে ব্ৰুপাইৰিফক ২০ ইচিৰ ১ মিঃ লিঃ প্ৰতি লিটাৰ পানীত মিহলাই বা মনক্ৰফক ৫০ ইচিৰ ১ মিঃ লিঃ প্ৰতি লিটাৰ পানীত মিহলাই প্ৰয়োগ কৰিবও পাৰে।
খাৰ উঠা ব্লাষ্ট) বেমাৰ নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে নিম্নলিখিত ঔষধ যি কোনো এবিধ উল্লেখিত পৰিমাণে প্ৰতি লিটাৰ পানীত মিহলাই শস্যৰ পোখা মেলাৰ সময়ত প্ৰথমবাৰ স্প্ৰে কৰিব।
ঔষধৰ নাম পৰিমাণ
মেনকজেল ২.৫ গ্ৰাম
কেপ্টান ২.৫ ,,
কাৰবেনদেজিম ২.৫ ,,
বাকানি বেমাৰে আক্ৰমণ কৰা গছবিলাক উভালি মাটিত পুতি পেলাব।
মৰাপাট :
শস্য ৰক্ষা :
(ক) **কীট-পতঙ্গ নিৰ্বাৰণ :**
মৰাপাটৰ খেতিত বিছা, চেমিলুপাৰ, মাইট আদি অনিষ্টকাৰী পোক নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে পথাৰডৰা সঘনাই নিৰীক্ষণ কৰি থাকিব। বিছা পোকৰ কনী বা পলু পাতত দেখা পালেই পাতখিলাৰ সৈতে চিঙি আনি কেৰাচিন তেলত ডুৱাই নষ্ট কৰি পেলাব। চেমিলুপাৰ পোকৰ বাবে পথাৰডৰাত ঠায়ে ঠায়ে বাঁহৰ ডাঁড় বান্ধি দিব যাতে পোক খোৱা

চৰাই আহি তাত বহিব পাৰে। অন্যথা এই কেইবিধ পোকৰ আক্ৰমণ বেছি হোৱা দেখিলে নিম্নলিখিত ঔষধ যিকোনো এটা স্প্ৰে কৰিব।
ঔষধৰ প্ৰতি লিঃ ঔষধৰ নাম পানীত পৰিমাণ
মন'ক্ৰফক ৪০ ইচি- ১.৫ ,, ,,
আহাৰ মাহৰ প্ৰথম সপ্তাহৰ পৰা আৰম্ভ কৰি ১৪ দিনৰ অন্তৰে অন্তৰে ৩ বাৰ স্প্ৰে কৰিলে উল্লেখিত পোকবিলাক সমূল্যে নিৰ্মূল কৰিব পাৰি।
প্ৰথম, দ্বিতীয় আৰু তৃতীয় বাৰ স্প্ৰে কৰোঁতে যথাক্ৰমে ৮০, ৯০ আৰু ১০০ লিঃ ঔষধৰ মিশ্ৰণ এবিধা তলীত ব্যৱহাৰ কৰিব। স্প্ৰে কৰোঁতে যাতে গছৰ ওপৰ অংশত ঔষধ পৰে তালৈ লক্ষ্য ৰাখিব।
উইচিৰিঙাৰ আক্ৰমণ হলে ব্ৰুপাইৰিফক ২০ ইচি ঔষধ ১ মিঃ লিঃ প্ৰতি লিটাৰ পানীত মিহলাই ছটিয়াব।
(খ) বেমাৰ নিয়ন্ত্ৰণ :
১। মৰাপাটৰ শিপা আৰু গা-গছ পটা, পুলি মৰহা, এনথেকন'জ আদি বেমাৰ হোৱা দেখা মাহেই তলত উল্লেখ কৰা ঔষধ যিকোনো এবিধ নিৰ্দিষ্ট পৰিমাণৰ পানীত স্প্ৰে কৰিব।
ঔষধৰ নাম পৰিমাণ (প্ৰতি লিঃ পানীত)
কাৰবেনদেজিম ১ গ্ৰাঃ
দাইফ্লোচিন ২ ,,
মেনকজেল ৩ ,,
উপৰোক্ত ঔষধৰ ১০০ লিটাৰ মিশ্ৰণৰ পানী এবিধা তলীত স্প্ৰে কৰিব।
২। এনেবিলাক বেমাৰৰ আক্ৰমণৰ সম্ভাৱনা থাকিলে মিউৰিয়েট অৱ পটাছ প্ৰয়োগৰ পৰিমাণ প্ৰতি বিঘাত ৭ কিঃ গ্ৰামকৈ বঢ়াই দিব পাৰে।
৩। বা কাৰবেনদেজিম ২ গ্ৰাম প্ৰতি কিলো বীজত মিহলাই ছটিয়াব পাৰে।
৪। চূপা প্ৰয়োগৰ দ্বাৰা মাটিৰ অল্পতাৰ পৰিমাণ ৫.৫ লে আনি ললেও ভাল ফল পাব।
৫। একেধৰা মাটিতে মৰাপাটৰ পিছত ধানৰ খেতি কৰিলেও ভাল ফল পাব পাৰে।
৬। বেমাৰ প্ৰতিৰোধী জাত যেনে - জে আৰ চি ২১২ আৰু জে আৰ চি ৭৪৪৭ বা ইউ পি চি ৯৪ জাতৰ খেতি কৰিবও পাৰে।
কুঁহিয়াৰ :
শস্য ৰক্ষা :
কুঁহিয়াৰ তলীত উলি এফিদ্ মিলিবাগ বা প্ৰিপাচ জাতীয় পোকে আক্ৰমণ কৰিলে তলত দিয়া ঔষধ যিকোনো এবিধ ১০০-১২০ লিঃ পানীত মিহলাই এবিধা তলীত হাত স্প্ৰেয়াৰৰ সহায়ত ছটিয়াব।
ঔষধৰ নাম পৰিমাণ
মালাথিয়ন ২০০ মিঃ লিঃ
(৪ পৃষ্ঠাৰ ১ কলমত চাওক)

(৩ পৃষ্ঠাৰ ৫ কলমৰ পৰা)

পথাৰ শস্য

বহৰ মাহ :

সিঁচাৰ সময়, মাটি আৰু জাত নিৰ্বাচন :

জেঠ আহাৰ মাহৰ ভিতৰতে

বহৰ মাহ সিঁচাৰ সময়। পানী জমা নোহোৱা পলসুৱা মাটিত বহৰ মাহৰ খেতি ভাল হয়। অসমৰ বাবে অনুমোদিত একমাত্ৰ টি-২১ জাতৰ বীজ বিয়াই প্ৰতি ২ কিলোগ্ৰামকৈ প্ৰয়োজন।

মাটি তৈয়াৰী, সাৰ প্ৰয়োগ আৰু বীজ সিঁচা : বহৰ মাহৰ খেতি কৰিবলৈ লোৱা মাটিডৰা ভালদৰে চহাই লৈ বিয়াই প্ৰতি ৬ কুইণ্টল গোৱৰ বা পচন সাৰ, ৪ কিঃ গ্ৰাম ইউৰীয়া আৰু ৩.৫ কিঃ গ্ৰাম চূপাৰ ফছফেট প্ৰয়োগ কৰি মাটিৰ লগত মিহলাই দিব। তলীডৰাত ৭.৫ চেঃ মিঃ আঁতৰে আঁতৰে শাৰী কৰি ৩০ চেঃ মিঃ ব্যৱধানত বীজ সিঁচি মাটিৰে ঢাকি দিব। বৰষুণৰ আশঙ্কা থাকিলে শাৰীবিলাক খেৰ আদিৰে ঢাকি দিব।

গোমধান ৪ বৰ্ষাকালীন

১) হাইব্ৰীডৰ ভিতৰত গঙ্গা - ৫, আৰু হিষ্টাৰ্চ, কম্পজিত জাতৰ বাবে এন. এল. ডি, চাৰ্লস, নৰিয়ং আৰু ডায়েৰা আদিৰ খেতি কৰক।

২) গুটিবিলাক বেভিষ্টিন বা কেপটান নামৰ ঔষধ যি কোনো এবিধ প্ৰতি কিলোগ্ৰাম গুটিৰ লগত ২ গ্ৰামকৈ দি বীজ শোধন কৰি লওক।

৩) মাটিডৰা বিয়াই প্ৰতি ৭০০ কিলোগ্ৰাম গোৱৰ বা পচন সাৰ দি নাঙলেৰে হালবাই লওক। ৬ মিটাৰ দূৰে দূৰে ৩০ ছেঃ মিঃ বহল আৰু ১.৫ ছেঃ মিঃ দকৈ লোৱা খান্দি অতিৰিক্ত বৰষুণৰ পানী ওলাই যাব পৰাৰ ব্যৱস্থা কৰি লওক।

৪) বিয়াই প্ৰতি ১৮ কিলোগ্ৰাম ইউৰীয়াৰ সমানে তিনি ভাগ কৰি এভাগ অৰ্থাৎ ৬ কিলোগ্ৰাম, ৩৩ কিলোগ্ৰাম চূপাৰ ফছফেট আৰু ৯ কিলোগ্ৰাম মিউৰিয়েট অৱ পটাছ শেষৰ বাৰ হাল বোৱাৰ আগতে মাটিডৰাত ছটিয়াই হালবাই সমান কৰি লওক।

৫) মাটিডৰা উলিয়াই নাঙলৰ শিৰলুৰে ৮-১০ ছেঃ মিঃ দকৈ লোৱা কৰি লোৰবিলাকত আগতে কোৱাৰ দৰে সাৰ প্ৰয়োগ কৰি আধালৈকে মাটিৰে পুতি দিলে সাৰ খিনিৰ পৰা বেছি ভাল ফল পাব পাৰি।

৬) গুটি দিবৰ বাবে ৬.৫-৭.৫ ছেঃ মিঃ দূৰে দূৰে লোৱা কৰি ২০-২৫ ছেঃ মিঃ প্ৰতিটো গুটিৰ মাজত ব্যৱধান ৪-৫ ছেঃ মিঃ দ'ত গুটি দি লোৰবিলাক মাটি দি ঢাকি দিয়ক।

৭) ফেব্ৰুৱাৰী মাহত দিয়া গোমধান বিলাকৰ এতিয়া নিৰ্ৰণকৰণৰ সময়। পুলিবিলাক ১০-১৫ দিন হওঁতে পুলিৰ শাৰীবিলাকৰ পৰা অলাগতিয়াল বন-বাত নিৰাণ কৰাৰ লগতে ২০ ছেঃ মিঃতকৈ ঘনকৈ থকা পুলিবিলাক উয়ালি পেলাওক।

৮) পুলিবিলাক আঠমুৰীয়া হওঁতে (৩০-৩৫ দিনৰ পিছত) আগতে ভাগ কৰি লোৱা

৬ কিঃগ্ৰাঃ ইউৰীয়া পুলিবিলাকৰ দাঁতিয়ে দাঁতিয়ে ছটিয়াই গছৰ গুৰিত মাটি চপাই দিয়ক।

ড° বৰজিৎ কুমাৰ সাউদ

উদ্যান শস্য

চ'ত-বহুগ মাহত কৃষক সকলে ফল-মূলৰ বাগিচাত ললগীয়া পৰিচৰ্যা সমূহ এনেধৰণৰ -

কল : কলৰ বাৰী পাতিবলৈ মাটি জেখৰ চাহ কৰি কলৰ জাত অনুযায়ী নিৰ্দিষ্ট দূৰত্বত গাঁত খান্দি মাহটোৰ শেষৰ ফললৈ পুলি কৰ। পূৰ্ণাবৰীত জীপ ৰাখিবলৈ ৮-১০ দিনৰ মূৰে মূৰে পানী দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰক। গছৰ শুকান পাত বা পচা পুত্ৰাবোৰ আঁতৰাই পেলাওক। কলডিল ওলোৱা গছৰ গুৰিত এটা মাত্ৰ পোখা পুলি ৰাখিব লাগে।

নাৰিকল : নাৰিকল গছৰ গুৰিত ১২-১৫ দিনৰ মূৰে মূৰে পানী দি। পানী দিয়াৰ পিছত গছৰ গুৰিৰ মাটিত ধানখেৰ বা মোক্ৰেৰ আদি জাপি দি মাটিৰ জীপ ৰাখক। গছৰ গুৰিত সৰহ পৰিমাণে পচন সাৰ বা শুকান গোৱৰ প্ৰয়োগ কৰিলে মাটিয়ে পানী ধৰি ৰখাত সহায় হয়। গছত থকা শুকান পাত বা শুকান থোকাৰ বখোৱাবোৰ বা শুকাই যোৱা ফুলৰ থোকাবোৰ কাটি আঁতৰাই আনক আৰু গুৰিত জমা হোৱা শুকান ফুল বা ঘুঙলাবোৰ পৰিষ্কাৰ কৰক। নতুনকৈ নাৰিকলৰ বাৰী পাতিবলৈ হ'লে মাটি ডোখৰ চহাই নিৰ্দিষ্ট দূৰত্বত (২.৫ ফুট X ২.৫ ফুট) একোটাকৈ গাঁত খান্দি। পাছত গাঁতবোৰ খেৰ বা শুকান পাত আদিৰে পুৰি পেলাওক।

তামোল : তামোল বাৰীৰ বন-বাতবোৰ চাফ কৰি ৰাখক। মাটিত জীপ ৰাখিবৰ বাবে ১০-১২ দিনৰ অন্তৰত পানীৰ যোগান ধৰক। আগৰ বছৰ ৰোপন কৰা পুলিবোৰৰ গুৰিত গোৱৰ / সাৰ দি মাটি চপাই দিয়ক। নতুনকৈ বাৰী পাতিবলৈ মাটি জেখৰ চাহ কৰি ৯ ফুট X ৯ ফুট দূৰত্বত একোটাকৈ গাঁত খান্দি গাঁতবোৰ শুকান পাত বা খেৰ আদি পুতি দিয়ক।

মাটিকঠাল : মাটিকঠালৰ বাবে ওখ চানেকীয়া মাটি বাচনি কৰি চহ কৰি লওক। পূৰ্ণাবৰীত পানীৰ যোগান ধৰক। বীজৰ বাবে ৰখা পোখা পুলি বা মুকুট পোখা বা ক্ৰাউন আদিত পানীৰ যোগান ধৰক। গছৰ গুৰিৰ পৰা বন-বাতবোৰ নিৰাই দিয়ক।

নেমুটেঞ্জ : গছৰ গুৰিৰ মাটিত যতে জীপ থাকে তলৈ মন কৰক। গছত থকা পূৰ্ণ ফলবোৰ ততাতৈয়াকৈ চপাই দিয়ক। এই সময়ত গছত ফুল ফুলে আৰু কেঁহ পাত ওলায় গতিকে কোনো ধৰণৰ ঔষধ নছটিয়াব। গছৰ শুকান ডালবোৰ কাটি দিয়ক। গছৰ গুৰিত ২-৩ ফুট ওপৰলৈ এটা চূপাৰ প্ৰলেপ দিয়ক।

সুমথিৰা টেঞ্জ : নতুনকৈ বাৰী পাতিবলৈ বাবে সহজে পানী ওলাই যাব পৰা ৰ'দঘাই ওখ চানেকীয়া মাটি বাছনি কৰি লওক। প্ৰতি ৫

মিটাৰ (১৫ ফুট) আঁতৰে আঁতৰে একোটা গাঁত খান্দি ল'ব। এই সময়ত গছত ফুল ওলাইবা পুলি ৰোৱা সময় বাবে গছত কোনো ধৰণৰ ঔষধ ছটিয়াব নেলাগে। গছৰ পৰা শুকান ডালবোৰ কাটি দিয়ক। পূৰ্ণাবৰীত মাজত থকা অপ্রয়োজনীয় গছবোৰ উঠাই দিয়ক। গছৰ গুৰিত ২-৩ ফুট ওপৰলৈ গা-গছত চূপাৰ আৰু যদি সুবিধা কৰিব পাৰে বৰডো মিশ্ৰণৰ মলমৰ এটা প্ৰলেপ দিয়ক।

মধুৰি আম : ফল নধৰা আৰু আগৰ পৰা শুকাই অহা ডালবোৰ কাটি দিয়ক। গছৰ তলৰ মাটি খিনিত পাতলীয়াকৈ কোৰ মাৰক। পূৰ্ণ হ'ব ধৰা ফলবোৰ চিঙি আনক। নতুনকৈ পুলি ৰোৱাৰ বাবে কোৰ মাৰি মাটিডোখৰ চহাই ৭-৮ মিটাৰ আঁতৰে আঁতৰে একোটা গাঁত খান্দি।

আম : এই সময়ত আমে মলিয়াই। গতিকে গছৰ তলত খোঁৱা দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰক যাতে ফুলৰ থোকাবোৰত পোকে আক্ৰমণ কৰিব নোৱাৰে। ফুল ফুলাৰ সময়ত গছত ঔষধ ছটিয়াব নেলাগে। মাটিত যথেষ্ট পৰিমাণে জীপ থাকিলে অনুমোদিত পৰিমাণৰ সাৰ আৰু গোৱৰ প্ৰয়োগ কৰক। গছৰ গুৰিত ১ মিটাৰ ওপৰলৈ চূপাৰ প্ৰলেপ দিয়ক।

লিচু গুলিচু গছতো এই সময়ত ফুল ফুলিবলৈ ধৰাৰ বাবে ঔষধ নছটিয়াব। মাটিত জীপ থাকিলে অনুমোদিত পৰিমাণৰ সাৰ আৰু গোৱৰ প্ৰয়োগ কৰক। গছৰ গুৰিত ১ মিটাৰ ওপৰলৈ চূপাৰ প্ৰলেপ দিয়ক।

অমিতা : গছৰ গুৰিত মাটিত জীপ ৰখাৰ ব্যৱস্থা কৰক। ফলৰ আকাৰ ডাঙৰ আৰু উন্নত মানৰ কৰিবলৈ ফলবোৰৰ মাজৰ পৰা সৰু সৰু ফল কিছুমান চিঙি দিয়ক। পূৰ্ণাবৰীত পানীৰ আনক। নতুনকৈ বাৰী পাতিবৰ বাবে ওখ বালিচহীয়া মাটি বাছনি কৰি হাল-কোৰ মাৰক আৰু ভাল সঁচৰ বীজ আনি ওখ ভেটি তৈয়াৰ কৰি বীজখিনি সিঁচি দিয়ক। নতুন পলিখিনি বেগত মাটি ভৰাই দুটাকৈ বীজ সিঁচক।

তামোল : তামোল বাৰীৰ বন-বাতবোৰ চাফ কৰি ৰাখক। মাটিত জীপ ৰাখিবৰ বাবে ১০-১২ দিনৰ অন্তৰত পানীৰ যোগান ধৰক। আগৰ বছৰ ৰোপন কৰা পুলিবোৰৰ গুৰিত গোৱৰ / সাৰ দি মাটি চপাই দিয়ক। নতুনকৈ বাৰী পাতিবলৈ মাটি ডোখৰ চাহ কৰি ৯ ফুট X ৯ ফুট দূৰত্বত একোটাকৈ গাঁত খান্দি গাঁতবোৰ শুকান পাত বা খেৰ আদি পুতি দিয়ক।

ড° ৰাজেন্দ্ৰ প্ৰসাদ দাস

(অৱসৰী অধ্যাপক, অংকুঃবিঃ)

(১ পৃষ্ঠাৰ ৩ কলমৰ পৰা)

দৰং জিলাৰ ডাকচকীত ..

কৰি ভাষণ প্ৰদান কৰে। অনুষ্ঠানৰ আৰম্ভণিতে অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ গ্ৰাম্য কৃষিকৰ্ম অভিযন্তা আঁচনিৰ ছাত্ৰ-

ছাত্ৰীসকলে এটি সমবেত সংগীত পৰিবেশন কৰে। অনুষ্ঠানৰ লগত সংগতি ৰাখি স্থানীয় মহিলা তথা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে এটি সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠানৰো আয়োজন কৰে। প্ৰায় দুই শতাব্দিক কৃষক, মহিলা, ছাত্ৰ-ছাত্ৰী উপস্থিত থকা এই অনুষ্ঠানৰ বিয়লি সফল সমাপ্তি পৰে।

(২ পৃষ্ঠাৰ ৫ কলমৰ পৰা)

ব্ৰাহ্মী শাকৰ খেতি

লাগে। বাৰিষা কালত কিন্তু জলসিঞ্চনৰ প্ৰয়োজন নাই। আৰম্ভণিতে ১৫-২০ দিনৰ ব্যৱধানত অলাগতিয়াল বন-বাতবোৰ চিকুণাব লাগে। পিছলৈ যেতিয়া ব্ৰাহ্মীৰ ডাল ঘন হ'ব তেতিয়া মাজে সময়ে অপতৃণ চিকুণালৈ হ'ল।

ব্ৰাহ্মী শাক চপোৱাৰ উত্তম সময় হৈছে অক্টোবৰ-নবেম্বৰ মাহ (ৰোপণৰ ৪-৫ মাহ পিছত)। মুঢ়া শস্যৰ ক্ষেত্ৰত, ওপৰৰ ডাল আৰু পাত চপাওঁতে মাটিৰ পৰা ৪-৫ ছেঃ মিঃ এৰি দিব লাগে যাতে গছৰ বাঢ়ন হৈ জুন মাহত আকৌ এবাৰ চপাব পাৰে। অক্টোবৰ-নবেম্বৰ মাহত চপোৱা শস্যত বেকচাইডৰ পৰিমাণ বেছিকৈ থাকে। ব্ৰাহ্মীৰ মুঢ়া শস্যৰ পৰা বছৰেকত এবিধা শস্যতলিৰ পৰা প্ৰায় ৩৫ কুইণ্টল ব্ৰাহ্মী শাক উৎপাদন হয়। যদি মাৰ্চ মাহত ৰোপণ কৰা হয় তেতিয়া প্ৰথমবাৰ জুন মাহত আৰু দ্বিতীয়বাৰ ছেপ্তেম্বৰ মাহত চপাব পাৰি।

বহুমূলীয়া বনৌষধীৰ অধিকাৰী ব্ৰাহ্মী সকলো বয়স, লিঙ্গ নিৰ্বিশেষে গ্ৰহণ কৰিব পাৰি। ব্ৰাহ্মীৰ বাণিজ্যিক চাহিদালৈ চাই বৈজ্ঞানিক ভিত্তিত খেতি কৰিলে জৈৱ বৈচিত্ৰ সংৰক্ষণ কৰাৰ লগতে স্বাস্থ্য সুৰক্ষা আৰু জীৱিকা সুৰক্ষাত অৰিহণা যোগাব। বৰ্তমান সময়ত কৃষকৰ আয় দ্বিগুণীকৰণ আৰু জৈৱিক খেতিৰ যি কথা-বতৰা চলি আছে তাত ব্ৰাহ্মী শাকৰ খেতিয়ে বিশেষ ভূমিকা ল'ব পাৰিব। অসমত স্থাপিত হোৱা বাবা ৰামদেৱৰ পতঞ্জলি উদ্যোগে বিভিন্ন টনিক তৈয়াৰৰ বাবে ব্ৰাহ্মীৰ যি কেঁচামালৰ প্ৰয়োজন হ'ব, সেই সামগ্ৰীখিনি যদি অসমৰ কৃষকে যোগান যোগান ধৰিব পাৰে, নিশ্চয় অসমৰ কৃষকৰ মুখলৈ হাঁহি আহিব বুলি আশা কৰিব পাৰি।

শ্ৰীহিমাদ্ৰী শেখৰ দত্ত

(২ পৃষ্ঠাৰ ৫ কলমৰ পৰা)

লাভজনক জিকা খেতি

মাটিৰ পি. এইচ (যি মাটিৰ অল্পতা আৰু ক্ষাৰকতা নিৰ্ণয় কৰে) সেইটো ৬ ৰ পৰা ৭ৰ ভিতৰত হ'লে ভাল। কৃষকসকলে মাটি গষণাগাৰৰ সহায়ত মাটিৰ পি. এইচ জানি

ল'ব পাৰে। মাটি গষণাগাৰত বিশেষজ্ঞ থাকে আৰু তেখেতেই কৃষকজনক তেখেতৰ মাটিৰ পি. এইচ জনাত সহায় কৰিব।

৩) জিকাৰ ক্ষেত্ৰত অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অনুমোদিত সাৰৰ পৰিমাণ হ'ল- পচন সাৰ-১০ টন, ইউৰীয়া-৪৩ কিলোগ্ৰাম, চিংগল চূপাৰ ফছফেট-১৮৮ কিলোগ্ৰাম, মিউৰিয়েট অৱ পটাছ- ৫০ কিলোগ্ৰাম প্ৰতি হেক্টৰ মাটিত প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। ইয়াৰো নিয়ম আছে। শেষবাৰ মাটি চহোৱাৰ পাছত ২২ কিলোগ্ৰাম ইউৰীয়া আৰু সমুদায় ফছফেট আৰু পটাছ সাৰ প্ৰয়োগ কৰি ভেটি বা খল বনাই গুটিবোৰ দিব লাগে আৰু বাকী থকা সাৰখিনি পিছত জিকা গছবগালৈ আৰম্ভ কৰাৰ সময়ত টপ দ্ৰেচ কৰিব লাগে।

৪) জিকাৰ গুটি দিয়াৰ ভাল সময় হ'ল- জানুৱাৰীৰ পৰা মে' মাহলৈকে আৰু প্ৰতি হেক্টৰৰ বাবে অনুমোদিত গুটিৰ পৰিমাণ হ'ল- ৩.৫ কিলোগ্ৰামৰ পৰা ৪.৫ কিলোগ্ৰাম আৰু গুটিবোৰ অৰ্থাৎ প্ৰতিটো পুলিৰ মাজৰ ব্যৱধান ৬০ ছেঃ মিঃৰ পৰা ১.২ মিটাৰ হ'ব লাগে আৰু প্ৰতিটো শাৰীৰ মাজৰ ব্যৱধান ১.৫ মিটাৰৰ পৰা ২.৫ মিটাৰ হ'ব লাগে।

৫) জিকা খেতিৰ মাটিডৰা জীপাল কৰি ৰাখিব লাগে আৰু ইয়াৰ বাবে প্ৰতি ৮ - ১০ দিনৰ অন্তৰে অন্তৰে পানী দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে। তাৰোপৰি খেতি মাটিডৰা সঘনাই নিৰীক্ষণ কৰি থাকিব লাগে যাতে পোক-পতংগ অথবা বেমাৰ-আজাৰৰ আক্ৰমণ চকুত পৰিলে সোনকালে এইবোৰৰ নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে উপযুক্ত কাৰ্য্যব্যৱস্থা হাতত ল'ব পাৰি। এইক্ষেত্ৰত প্ৰয়োজনত কৃষকসকলে কৃষি বিশেষজ্ঞৰ সহায় গ্ৰহণ কৰিব পাৰে।

৬) জিকা খেতি ব্যৱসায়িক ভিত্তিত কৰি ধাৰবাহিক লাভ অৰ্জন হোৱাটো বিচাৰিলে খেতিবাত্তিৰ সকলো কৰ্ম আৰু প্ৰয়োগ কৰা উৎসৰ পৰিমাণ ইত্যাদি কথাবোৰ এখন বহীত ভালদৰে লিখি থ'ব লাগে আৰু সেইবোৰ বছৰৰ শেষত ভালদৰে বিশ্লেষণ কৰিব লাগে। তেতিয়াহে কৃষকসকলে কিমান খৰচ কৰি কিমান অৰ্জন কৰিলে, কি কি কাৰণে লাভ কম হৈছে বা লোকচান হৈছে তাৰ কাৰণবোৰ বিচাৰি উলিয়াব পাৰিব আৰু পিছৰ বছৰবোৰত কৃষকসকলে আৰু সঠিক সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰি কৃষি কৰ্মক অধিক লাভান কৰি তুলিব পাৰিব।

যিহেতু জিকা খেতি বছটো দিশৰ পৰা লাভজনক গতিকে আৰু কৃষকসকলে ব্যৱসায়িক আৰু বৈজ্ঞানিক ভিত্তিত জিকা খেতি কৰিবলৈ সদলবলে আগবাঢ়ি আহিব বুলি আশা কৰিলো। ইয়াৰ ফলত কৃষক আৰু গ্ৰাহক ৰাইজৰ স্বাস্থ্য ভালে থাকিব আৰু কৃষকসকলৰো আৰ্থিক দিশটো বেচ টনকীয়া হ'ব।

হেমচন্দ্ৰ শইকীয়া

বছৰেকীয়া বৰঙণি : ১০.০০ টকা। **প্ৰতিখনৰ মূল্য :** ১.০০ টকা। **প্ৰকাশৰ স্থান :** অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাট - ১৩। **সম্প্ৰসাৰণ শিক্ষা সঞ্চালক ড° প্ৰসন্ন কুমাৰ পাঠকৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত আৰু প্ৰচাৰিত। অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয় অফছেট ছপাশাল, যোৰহাট - ১৩ ত মুদ্ৰিত।**

মুখ্য সম্পাদক : ড° ৰাজিৎ কুমাৰ সাউদ